

บทที่ 1

อนารยชน

เค้าโครงเรื่อง

1. ความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน
2. ถิ่นฐานดั้งเดิมของอนารยชน
3. พวกอนารยชนเผ่าต่าง ๆ

สาระสำคัญ

1. ความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน

อนารยชนหมายถึง กลุ่มคนต่างด้าวที่มีวัฒนธรรมด้อยกว่าพวกโรมัน และพูดภาษาละตินไม่ได้ ส่วนใหญ่จะเป็นพวกเชื้อสายเยอรมัน หรือ ติวตอเนค

ลักษณะรูปร่าง สภาพชีวิตความเป็นอยู่ การปกครอง ความคิดทางด้านกฎหมาย ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ ครอบครัว เครื่องแต่งกาย การศึกษา ศาสนาและความเชื่อ

2. ถิ่นฐานดั้งเดิมของพวกอนารยชน

พวกอนารยชนเยอรมันมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ทางภาคเหนือของยุโรป ได้อพยพลงมาทางใต้ อาจจะเป็นเพราะการขาดแคลนอาหาร หรือ เกิดสงครามระหว่างเผ่า พวกอนารยชนสามารถเอาชนะพวกโรมันได้ เนื่องจากความอ่อนแอของอาณาจักรโรมัน และความเข้มแข็งกว่าของพวกอนารยชนเอง

3. พวกอนารยชนเผ่าต่าง ๆ

3.1 พวกฮัน (Huns)

พวกกอท (Goths)

3.2.1 พวกวิสิกอท หรือ กอทตะวันตก (Visi-Goths or West Goths)

3.2.2 พวกออสโตกอธ หรือ พวกกอธตะวันออก (Ostro-Goths or East Goths)

3.3 พวกแวนดัล (Vandals)

3.4 พวกแฟรงค์ (Franks)

3.5 พวกลอมบาร์ด (Lombards)

3.6 พวกแองเกิล พวกแซกซัน และพวกจูตส์ (Angles, Saxons and Jutes)

3.7 พวกชาวเหนือ (Northmen or Norsemen or Norwegians)

3.8 พวกเบอร์กันเดียน และพวกอเลมานี (Burgundians and Alemanni)

3.9 พวกอะวารร์ (Avars)

3.10 พวกแมกยาร์ (Magyars)

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของอนารยชน และเข้าใจลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชนได้
2. อธิบายถิ่นฐานดั้งเดิมของพวกอนารยชน สาเหตุการอพยพลงมาภาคใต้ และการเอาชนะพวกโรมันได้
3. เปรียบเทียบพวกอนารยชนเผ่าต่าง ๆ ได้

ความนำ

ในบทที่ 1 นี้ จะศึกษาความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน เพื่อเข้าใจสภาพความเป็นอยู่ การปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ ครอบครัว ศาสนา การตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมของพวกอนารยชนเผ่าต่าง ๆ ที่เข้ามารุกรานและตั้งถิ่นฐานใหม่ในดินแดนของจักรวรรดิโรมันโบราณในคริสต์ศตวรรษที่ 5 ซึ่งถือว่าเป็นจุดสิ้นสุดยุคโบราณและเริ่มต้นยุคกลาง

1. ความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน

อนารยชนเป็นคำที่ชาวโรมันเรียกคนป่าเถื่อนหรือคนต่างด้าว ที่มีวัฒนธรรมด้อยกว่าอารยธรรมกรีกและโรมัน พูดภาษาละตินไม่ได้ และเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำไรน์และแม่น้ำดานูบ ซึ่งเป็นดินแดนของจักรวรรดิโรมันอันยิ่งใหญ่ พวกอนารยชนส่วนใหญ่จะเป็นพวกเชื้อสายเยอรมันหรือตีวตอนิก¹

ลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน

พวกอนารยชนมีรูปร่างสูงใหญ่ ผอมสีทอง ตาสีฟ้า มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความเจริญด้อยกว่าพวกโรมันมาก แต่มีความอดทนต่อความหนาวเย็น และความหิวได้เป็นอย่างดี ชอบดื่มสุรา หมกมุ่นในเรื่องเพศสัมพันธ์²

การปกครอง

พวกอนารยชนมีการปกครองค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย เพราะหัวหน้ามักจะถามความคิดเห็นของที่ประชุมเมย์ฟิลด์ (May Field หรือ Field of May) เรื่องสำคัญ ๆ ที่จะต้องปรึกษากัน เช่น การทำสงคราม เมื่อจับเชลยศึกได้ก็จะให้โอกาสผู้แพ้เลือกปฏิบัติตนว่าจะยอมเป็นทาสหรือเป็นชาวนาที่ไม่มีอิสระ หรือจะอพยพย้ายไปอยู่ที่อื่น เป็นต้น

การเลือกหัวหน้าหรือกษัตริย์ มักจะเลือกจากบุคคลมีความสามารถในการรบ เพราะความจำเป็นของสภาพแวดล้อมบังคับ ที่ทำให้ต้องเดินทางเปลี่ยนที่อยู่เสมอ ๆ ผู้ได้รับเลือกส่วนมากมักจะมาจากตระกูลที่ยอมรับกันว่าเป็นชนชั้นเจ้า หรือบางครั้งอ้างว่าตระกูลของตนได้รับอำนาจมาจากพระเจ้า การเลือกหัวหน้าหรือกษัตริย์ มักจะเลือกบุคคลในตระกูลเดียวกัน

¹เรื่องราวของพวกอนารยชนมีปรากฏอยู่ในหนังสือสำคัญ 2 เล่ม คือ หนังสือ *The Commentaries of Caesar* (55 ปีก่อน ค.ศ.) และหนังสือ *The Germania of Tacitus* (ประมาณ ค.ศ. 100)

²James Westfall Thompson and Edgar Nathaniel Johnson, *An Introduction of Medieval Europe* (New York : W.W.Norton and Company, Inc. 1937) PP.68-9.

จนบางครั้งดูเหมือนเป็นการสืบสายเลือดหรือสืบสันตติวงศ์ เพื่อรักษาความสามัคคีในเผ่า แต่ถ้าไม่มีชายหนุ่มผู้กล้าหาญในตระกูล ก็เกิดการแย่งชิงอำนาจกันในบรรดาตระกูลต่าง ๆ

กษัตริย์ของพวกเยอรมันไม่มีอำนาจเท่ากับจักรพรรดิโรมัน เพราะพวกอนารยชนไม่เคยคำนึงถึงที่มาของอำนาจกษัตริย์อย่างจริงจัง โดยทั่วไปขนบธรรมเนียมประเพณีของพวกเยอรมัน ที่มาของอำนาจกษัตริย์อาจจะมี 3 ทาง คือ การสืบสันตติวงศ์ การอ้างว่าได้ อำนาจมาจากพระเจ้า และการตกลงยินยอมของคนในบังคับ

เมื่อบุคคลใดได้รับเลือกเป็นกษัตริย์ จะต้องปฏิญาณตนว่าจะปกครองอย่างเป็นธรรม นับว่าเป็นพันธะกรณีระหว่างหัวหน้ากับคนในบังคับ เมื่อพวกอนารยชนได้ตั้งถิ่นฐานเป็นอาณาจักรมั่นคง มีการขยายดินแดนกว้างขวางมากขึ้น ทำให้ลักษณะระบบกษัตริย์เริ่มเปลี่ยนแปลงตามสภาวะสิ่งแวดล้อมใหม่

ลักษณะการปกครองจะแบ่งเป็นหมู่บ้าน (Village) หลาย ๆ หมู่บ้านรวมกันเป็นภาคหรือมณฑล (Canton) หลาย ๆ มณฑลรวมกันเป็นเผ่า (Tribe) แต่ละเผ่าจะมีหัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์เป็นผู้ปกครอง ซึ่งจะต้องมีเชื้อสายนักรบที่กล้าหาญ กษัตริย์จะแวดล้อมด้วยบรรดานักรบหรือบริวารคนสำคัญที่เรียกว่า คอมแพเนียน (Companion) บุคคลเหล่านี้จะใกล้ชิดกษัตริย์อยู่ด้วยกันกินด้วยกันและร่วมกันทำสงคราม กษัตริย์พระราชทานอาหาร ที่อยู่อาศัย อาวุธ และสิ่งต่าง ๆ ให้แก่บริวารเหล่านี้ ส่วนบริวารจะต้องถวายความจงรักภักดีและความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของชนเผ่าเยอรมัน เรียกว่า คอมมิเตตัส (Comitatus) หรือจีโฟลจ์ (Gefolge)¹ กล่าวคือ บรรดาชายหนุ่มที่มีความกล้าหาญ มีเกียรติ จะปฏิญาณตนแสดงความจงรักภักดี ยกย่องเคารพหัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์อย่างสุดชีวิต ยอมตายแทนได้ในยามสงคราม ส่วนหัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์จะมีพันธะกรณีต่อนักรบเหล่านี้ ด้วยการให้ความอุปการะเลี้ยงดูทางด้านอาหาร ที่พักอาศัย และอาวุธยุทโธปกรณ์ ความผูกพันและพันธะกรณีระหว่างหัวหน้ากับนักรบ มีความสำคัญลึกซึ้งมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับประชาชนทั่วไป ประเพณีคอมมิเตตัสเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของชนเผ่าเยอรมัน และมีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางด้านการเมืองการปกครอง และสังคมของพวกอนารยชน ต่อมาแนวความคิดนี้ได้พัฒนาเป็นรากฐานสำคัญของระบบฟิวคัลในยุโรปสมัยกลาง

¹Thompson. P.70.

ความคิดทางด้านกฎหมาย

กฎหมายของพวกอนารยชน มีลักษณะเป็นขนบธรรมเนียมของชนเผ่าและเป็นของทุกคนในเผ่าที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ไม่ใช่เป็นสิ่งที่กษัตริย์หรือคนใดคนหนึ่งจัดทำขึ้น กษัตริย์เป็นเพียงผู้ประกาศใช้กฎหมายเท่านั้นไม่ใช่เป็นผู้ออกกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า กษัตริย์จะเท่ากับคนในปกครอง กษัตริย์คงมีฐานะ สิทธิพิเศษและได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายมากกว่าบุคคลอื่น ๆ

พวกอนารยชนจะนำกฎหมายของตนไปด้วยทุกหนทุกแห่ง ดังนั้นจึงไม่มีลักษณะเป็นกฎหมายประจำท้องถิ่น และไม่มีเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร กฎหมายของพวกอนารยชนมีลักษณะเป็นกฎหมายประจำตัวบุคคล (Personal Law) และเป็นกฎหมายตามจารีตประเพณี (Customary Law) เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างคนต่างเผ่า จะมีการพิจารณาเป็นแต่ละคดีไปว่า จะใช้กฎหมายของฝ่ายใด วัตถุประสงค์ของกฎหมายไม่ได้หวังจะให้มีความยุติธรรม แต่ต้องการยุติการต่อสู้ เลิกวิธีการล้างแค้น หันมาให้ความร่วมมือกันแทน การสอบสวนความจริงหาผู้กระทำผิด มีวิธีการหลายอย่าง เช่น ระบบพิสูจน์ความบริสุทธิ์ (Ordeal) ด้วยการดำนํ้า ลุยไฟ กลืนอาหาร สาบานตัว หรือต่อสู้กันด้วยวิธีดวล (Dual) ซึ่งอาจจะสู้กันตัวต่อตัวด้วยมือเปล่าหรือใช้อาวุธ

การลงโทษผู้กระทำผิด มีตั้งแต่ปรับไหมจนถึงประหารชีวิต โทษประหารชีวิตจะใช้กับผู้ทรยศเป็นกบฏหรือหนีทัพในยามสงคราม อย่างไรก็ตาม กฎหมายของพวกอนารยชนดูเหมือนว่าจะป่าเถื่อนและด้อยคุณภาพกว่ากฎหมายโรมัน ซึ่งใช้วิธีการตัดสินและลงโทษด้วยระบบลูกขุน แต่ในระยะต้นของยุคกลางซึ่งถือเป็นยุคมืด กฎหมายโรมันได้สูญหายไปจากยุโรป ดังนั้น กฎหมายจารีตประเพณีของพวกเยอรมันจึงเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในเวลานั้น

ต่อมาในศตวรรษที่ 9 เมื่อพวกอนารยชนเยอรมันยุติการเร่ร่อน และตั้งหลักแหล่งมั่นคง ทำให้มีความจำเป็นจะต้องปรับกฎหมายและเพิ่มเติมข้อบังคับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใหม่ ดังนั้นกฎหมายที่ใช้ในยุโรปจึงมี 3 ลักษณะ คือ กฎหมายจารีตประเพณีของชนเผ่า กฎหมายโรมัน และกฎหมายใหม่ที่กษัตริย์เป็นผู้ประกาศใช้ จะปรึกษาหรือไม่ปรึกษาที่ประชุมสภาก็ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับความยินยอมโดยปริยาย ถือว่าทำไปโดยความยินยอมของคนในบังคับ อำนาจของกษัตริย์ในทางกฎหมายจะมีผลมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับอำนาจความเข้มแข็งของกษัตริย์แต่ละพระองค์

ทางด้านเศรษฐกิจ

พวกอนารยชนเยอรมันเป็นชนเผ่ากึ่งเลี้ยงสัตว์เร่ร่อน และกึ่งเพาะปลูก มีอาชีพสำคัญ คือ การประมง ล่าสัตว์ และเลี้ยงสัตว์ตามทุ่งหญ้าควบคุมไปกับการเพาะปลูก ทำไร่นาใช้ชีวิตเร่ร่อนไปตามแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ความมั่งคั่งดูได้จากจำนวนปศุสัตว์และพืชพันธุ์-ธัญญาหารที่เก็บเกี่ยวได้ ไม่รู้จักการใช้เงิน มีเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเองได้ (Self-Sufficiency)

ทางด้านสังคมและความเป็นอยู่

สังคมของพวกเยอรมันจะแบ่งออกเป็นชนชั้น ๆ ชนชั้นสูงสุด ได้แก่ หัวหน้า ผู้นำเผ่า หรือกษัตริย์ (King) พวกชนชั้นปกครอง (Nobles) ได้แก่ นักรบและขุนนาง พวกเสรีชนที่ไม่ใช่ขุนนาง (Non-Noble Freeman) พวกเสรีชนที่พ้นจากทาส (Freemen) ได้แก่ ชาวไร่ ชาวนา ผู้ประกอบอาชีพโดยทั่วไป ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของสังคม และพวกทาส (Slave) ได้มาจากเชลยสงคราม พวกอนารยชนมักจะปลูกบ้านเรือนกระจัดกระจายตามที่ราบ บริเวณริมแม่น้ำ และชายป่า โดยมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ (Bond of Kinship) ซึ่งสมาชิกของแต่ละตระกูลจะมีความสัมพันธ์กัน ด้วยการนับญาติ หัวหน้าตระกูลจะดูแลให้ความคุ้มครอง และพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิก เมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งของตระกูลถูกเหยียดหยามหรือถูกทำร้าย ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต หัวหน้าตระกูลจะทำหน้าที่รวบรวมสมาชิกคนอื่น ๆ ให้การช่วยเหลือ แก่กันให้แก่สมาชิกคนนั้น ซึ่งอาจจะหมายถึงการฆ่าล้างตระกูลของฝ่ายศัตรู ดังนั้น เพื่อป้องกันและระงับกรณีพิพาทระหว่างตระกูล จึงเกิดธรรมเนียมการชดใช้ค่าเสียหายให้ญาติผู้ตายเป็นการปลอบขวัญ เรียกว่า ค่าตัวเวอร์เกลด (Wergeld)¹ อัตราการจ่ายค่าเสียหายเป็นไปตามฐานะหรือตามความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ไม่มีข้อบังคับ กำหนดให้ผู้ก่อเหตุจะต้องเสียค่าเสียหายหรือค่าตัว เป็นเครื่องปลอบขวัญเพื่อลดล้างความผิดกันไป ดังนั้นในยามที่บ้านเมืองอ่อนแอ ขาดกฎหมายและระเบียบวินัย จึงทำให้การแก้แค้นล้างตระกูลเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของพวกอนารยชนเผ่าเยอรมัน ในยุคกลางตอนต้นหรือยุคมืด

ทางด้านครอบครัว

พวกอนารยชนเยอรมันผู้ชายให้เกียรติผู้หญิงมากกว่าชาวโรมัน เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายจะถูกเลี้ยงดูอย่างทัดเทียมกัน ผู้ชายจะกลัวญาติพี่น้องที่เป็นผู้หญิงถูกจับไปเป็นเชลยมากกว่าตัวเองถูกจับ เมื่อเกิดสงครามผู้ชายที่ออกรบและมีบาดแผล จะนำมาอวดครอบครัว และเพื่อนบ้านเพื่อรับคำสรรเสริญว่าเป็นคนเก่ง กล้าหาญ ซึ่งผู้ชายถือว่ามีคุณค่าสูง ภรรยา

¹Carl Stephenson. Medieval History (New York : Harper and Brothers, 1951) p. 58

จะอยู่เคียงป่าเคียงไหล่สามี บางครั้งอาจจะติดตามสามีไปล่าสัตว์ และไปสนามรบด้วย¹ ชนเผ่าเยอรมันมีประเพณีที่เรียกว่า เมอร์กินกาเบ (Mergengabe) คือ สามีจะต้องนำสินสอดอันมี วัวม้า โล่ หอก ดาบและสิ่งอื่น ๆ ให้แก่ภรรยา ส่วนภรรยาจะนำอาวุธมาเป็นของขวัญให้แก่สามี เพื่อเป็นเครื่องแสดงว่าภรรยาจะเป็นคู่ชีวิตของสามีในทุกกรณี แม้ในงานที่ลำบากตรากตรำเป็นอันตรายนาน ทั้งในยามสงบและยามสงคราม ซึ่งจะแสดงออกโดยวั้วที่สวมแอก ม้าที่สวมอาน และของขวัญที่เป็นอาวุธ ซึ่งภรรยาจะต้องรักษาไว้ในที่อันสมควร เพื่อมอบให้ลูก ๆ ต่อไป

เรื่องเครื่องแต่งกาย

พวกคนธรรมดาสวมเสื้อผ้าหยาบ ๆ ส่วนพวกนักรบสวมหนังสัตว์ มีเสื้อเกราะและมีหมวกปีกขนนก

ทางการศึกษา

พวกเยอรมันส่วนมากไม่รู้หนังสือ ในระยะนี้ยังไม่มีวรรณคดีประเภทใด ๆ เพราะคนอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ มีแต่เพลงกลอน (Ballad) ซึ่งเป็นการท่องจำต่อ ๆ กันมา

ทางด้านศาสนาและความเชื่อ

พวกอนารยชนนับถือเทพเจ้าหลายองค์² มีความเชื่อโชคลางและอภินิหารต่าง ๆ เทพเจ้าที่สำคัญได้แก่

เทพโวกเดน หรือเทพโอดิน (Woden หรือ Odin) ถือว่าเป็นเทพเจ้าสูงสุด เป็นเทพเจ้าแห่งสงคราม และเป็นเทพเจ้าแห่งพายุ มีอภินิหารมากมายเกี่ยวกับเทพเจ้าองค์นี้ พวกอนารยชนเยอรมันมีนิสัยชอบรบและทำสงคราม เชื่อกันว่าได้รับอิทธิพลมาจากเทพโวกเดน

เทพทิว หรือเทพไทร์ (Thiu หรือ Tyr) เป็นเทพเจ้าแห่งสงครามอีกองค์หนึ่ง ที่มีความสำคัญรองลงมาจากเทพโวกเดน

เทพธอร์ (Thor) เป็นเทพเจ้าแห่งพายุและอากาศ เป็นเทพเจ้าของชาวไร่ ชาวนา

เทวีเฟรยา หรือเทวีฟริก (Freya หรือ Frig) เป็นเทวีแห่งพืชผลและความรื่นเริง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์

¹เจริญ ไชยชนะ, ประวัติศาสตร์สากลสมัยกลาง (กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2517), หน้า 7.

²ชื่อเทพเจ้าเยอรมันยังคงปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ เป็นชื่อวันต่าง ๆ ในสัปดาห์ของอังกฤษ คือ Woden's day (Wednesday = วันพุธ) Thor's day (Thursday = วันพฤหัสบดี), Freya's day (Friday = วันศุกร์), ส่วน Tuesday = วันอังคาร และ Saturday = วันเสาร์นั้น ได้มาจากชื่อเทพเจ้ารอง 1 องค์ คือ Tiw และ Seater ส่วนอีก 2 วัน เป็นชื่อของพระอาทิตย์ (Sunday = วันอาทิตย์) และชื่อพระจันทร์ (Monday = วันจันทร์)

หัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์ของพวกอนารยชนเยอรมันสาขาต่าง ๆ มักจะอ้างว่าสืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้า เพื่อเพิ่มบารมีแก่ตนเองและวงศ์ตระกูล แต่อย่างไรก็ตาม พวกอนารยชนเยอรมันไม่ได้ยกย่องสมาชิกในตระกูลหัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์เป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์ ดังจะเห็นได้ว่าบุคคลเหล่านั้นอาจจะถูกฆ่า หรือถูกปองร้ายได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ส่วนใหญ่พวกอนารยชนเยอรมันจะบูชาเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ ด้วยการฆ่าสัตว์ โดยทั่วไปมักจะฆ่าม้าเป็นเครื่องบูชาเทพเจ้าของชนเผ่าเยอรมันไม่ใช่พระผู้ทรงอำนาจสมบูรณ์ เพราะเชื่อกันว่าบรรดาเทพเจ้าทั้งหลายต่างก็มีศัตรูที่น่าเกรงขามอยู่ด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้น จึงสันนิษฐานว่าคงจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชนเผ่าเยอรมันไม่มีความผูกพันแน่นแฟ้นกับเทพเจ้าในศาสนาเดิมของตน ซึ่งยอมรับนับถือศาสนาใหม่ได้ง่าย เช่น การนับถือศาสนาคริสต์นิกายเอเรียเนียนิยม (Arianism) ซึ่งพวกโรมันยังถือว่าเป็นพวกนอกศาสนา ต่อมากษัตริย์เยอรมันบางสาขาได้หันมานับถือศาสนากรีกออร์ทอดอกซ์ เหมือนพวกโรมันตะวันออก

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

ให้นักศึกษาอธิบายความหมาย และลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชนทางด้านการปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว

2. ถิ่นฐานดั้งเดิมของพวกอนารยชน

พวกอนารยชนเยอรมันมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ทางภาคเหนือของยุโรป บริเวณสแกนดิเนเวีย แต่ได้อพยพลงมาทางใต้ ตั้งถิ่นฐานใหม่บริเวณลุ่มแม่น้ำไรน์และแม่น้ำดานูบ เมื่อประมาณ 100 ปีก่อนคริสต์กาล

สาเหตุของการอพยพของพวกอนารยชน¹ สันนิษฐานว่า

1. การขาดแคลนอาหาร เพราะการเพิ่มจำนวนประชากรและอากาศหนาวเย็นจัดของทางเหนือ ไม่เหมาะกับการประกอบอาชีพและการอยู่อาศัย
2. สงครามระหว่างเผ่า ทำให้ผู้แพ้ต้องอพยพถอยลงมาเพื่อแสวงหาที่อยู่ใหม่ทางใต้

¹Thompson, p. 7 7

ด้วยเหตุผลข้างต้น อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า พวกอนารยชนเยอรมันไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะทำลายอาณาจักรโรมัน เพียงแต่ขอเข้ามาอยู่อาศัยด้วยเท่านั้น พวกอนารยชนจะเข้ามาปล้นและรุกรานพรมแดนของจักรวรรดิโรมันอยู่เนือง ๆ แต่กองทัพโรมันสามารถปราบปรามและขับไล่พวกอนารยชนเหล่านี้ออกไปนอกพรมแดนของจักรวรรดิโรมันได้เสมอ แต่ต่อมาในครึ่งหลังของศตวรรษที่ 4 กองทัพโรมันอ่อนแอ เพราะความแตกแยกในกองทัพ ดังนั้น ในทศวรรษที่ 370 กองทัพโรมันไม่อาจสกัดกั้นกำลังของพวกอนารยชนเยอรมันได้ ทั้ง ๆ ที่เทียบกับการกำลังคนแล้ว ชาวเยอรมันที่อพยพเข้ามาใน ค.ศ. 376 มีประมาณร้อยละ 20 ของชาวโรมันทั้งหมด

สาเหตุที่พวกอนารยชนรบชนะพวกโรมัน

1. ความอ่อนแอของจักรวรรดิโรมัน ในยามที่มีจักรพรรดิไม่เข้มแข็ง
2. การจ้างนายทหารเยอรมันไว้ในกองทัพโรมัน
3. การมีดินแดนกว้างใหญ่ มีพรมแดนที่ยาวมากไม่อาจป้องกันศัตรูได้ทั่วถึง
4. กองทัพโรมันส่วนใหญ่จะไปป้องกันรุกรานของพวกเปอร์เซียทางด้านตะวันออก
5. ความเข้มแข็งของพวกอนารยชน
6. ความต้องการที่ดินอุดมสมบูรณ์ และอากาศอบอุ่น เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีกว่าของพวกอนารยชน

พวกอนารยชน

พวกอนารยชนสำคัญ ๆ ที่อพยพและรุกรานจักรวรรดิโรมัน เริ่มใน ค.ศ. 376 พวกอนารยชนเยอรมันได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณพรมแดนจักรวรรดิโรมัน พวกอนารยชนเยอรมันบางกลุ่มเข้ามาอยู่อาศัยในดินแดนของโรมันอย่างสันติ และได้รับตำแหน่งสูง ทำงานร่วมกับพวกโรมัน บางกลุ่มได้ใช้กำลังกองทัพเข้ารุกราน บางกลุ่มมีส่วนร่วมในการป้องกันอาณาจักรโรมันต่อต้านการรุกรานของอนารยชนกลุ่มอื่น ๆ จึงกล่าวได้ว่า พวกอนารยชนมีความเจริญด้อยกว่าพวกโรมัน แต่ได้รับอารยธรรมความเจริญจากโรมันมากกว่าที่พวกโรมันจะรับอิทธิพลจากพวกอนารยชน

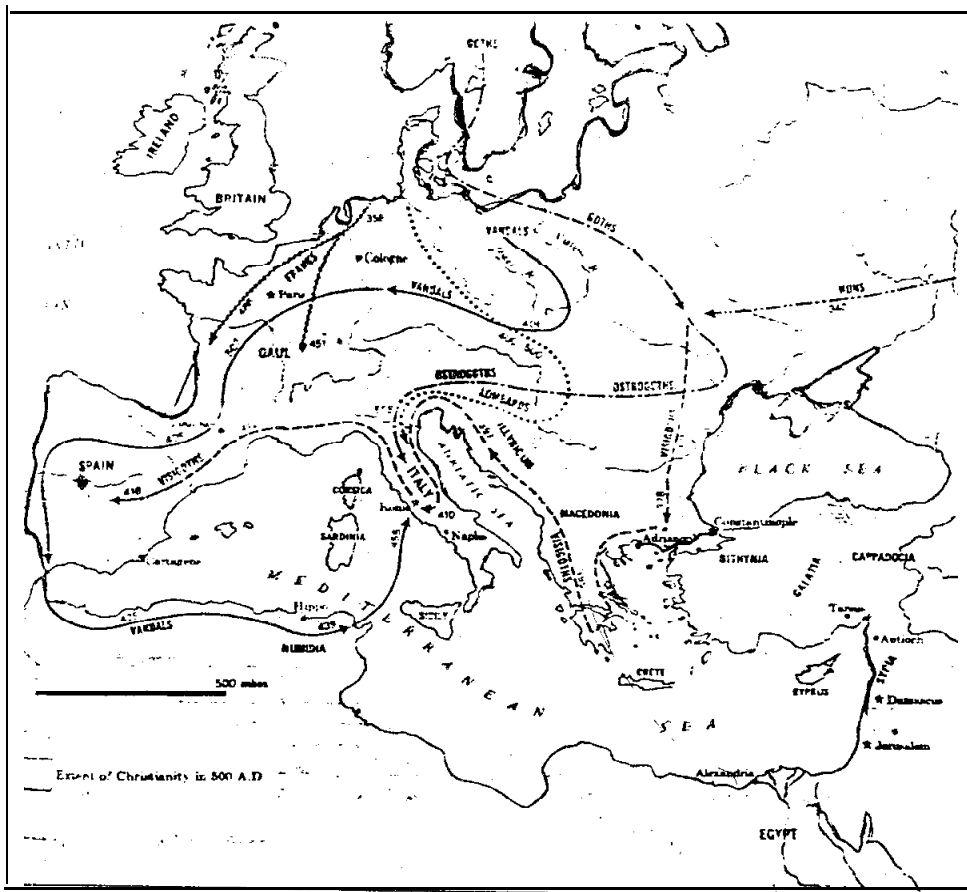
กิจกรรมการเรียนรู้ 2

ให้นักศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความสามารถระหว่าง พวกอนารยชนกับ พวกโรมัน ในคริสต์ศตวรรษที่ 4-5

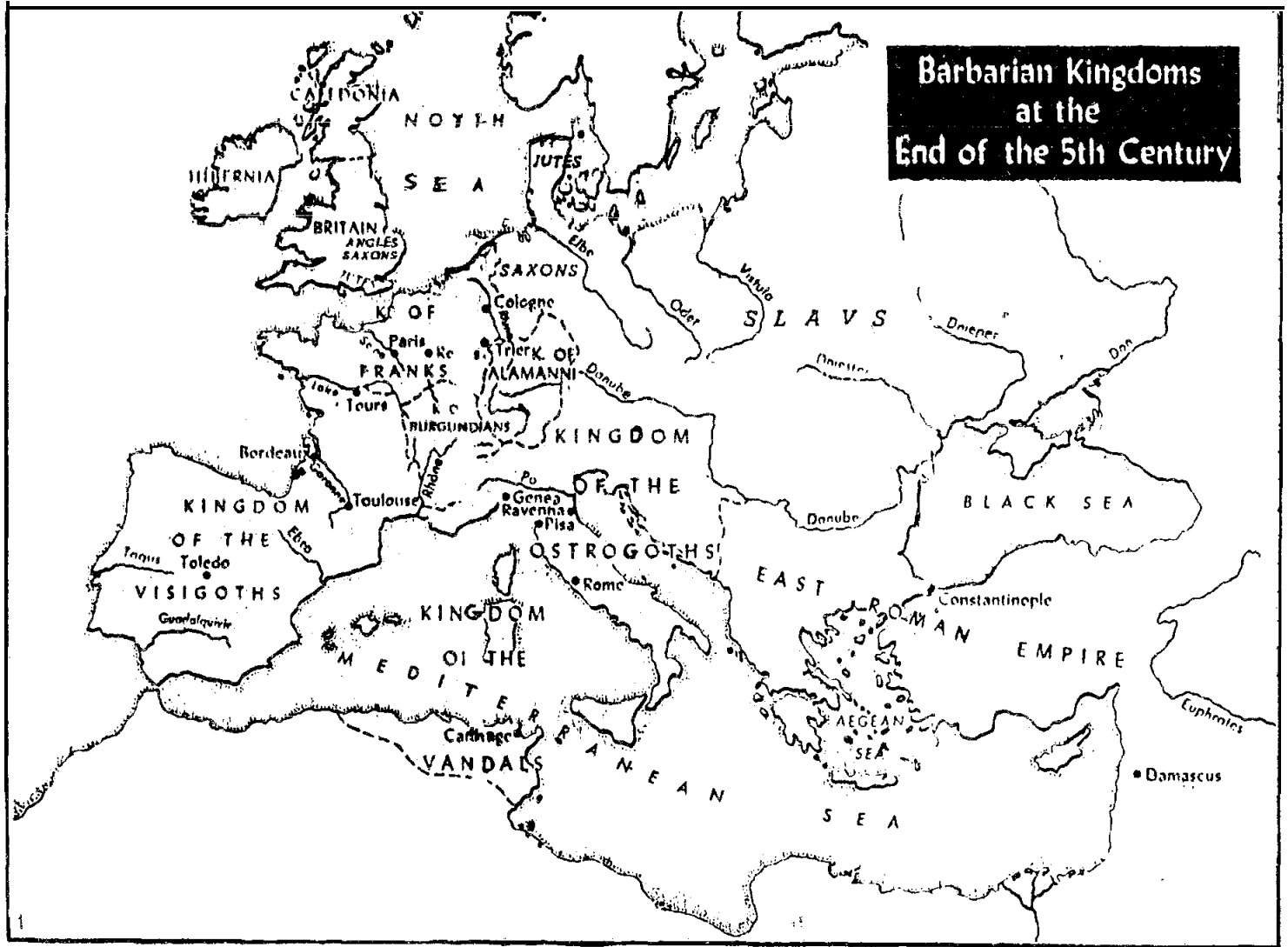
3. พวกอนารยชนเผ่าต่าง ๆ ได้แก่

1. พวกฮัน

พวกฮัน (Huns) เป็นอนารยชนจากเอเชียที่มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ และมีความสามารถในการรบ ดำเนินชีวิตอยู่บนหลังม้าตลอดเวลา มีความสามารถเคลื่อนไหวได้เร็วมาก มีความโหดร้ายในการปล้นสะดม มีผู้นำที่สำคัญคือ อัทติลา (Attila) พวกฮันรุกรานอินเดียแต่ไม่สำเร็จ จึงได้เปลี่ยนทิศทางการรุกรานยุโรป เมื่อประมาณศตวรรษที่ 4 ตีดินแดนต่าง ๆ บริเวณทะเลสาบแคสเปียน ทะเลดำ และคาบสมุทรบอลข่าน ปัจจุบันได้แก่ประเทศโรมาเนีย ฮังการี รัสเซีย ยูโกสลาเวีย และเชกโกสโลวาเกีย ต่อมาในศตวรรษที่ 5 พวกฮันได้ยกกองทัพมุ่งไปทางตะวันตก มายังลุ่มแม่น้ำดานูบ และแม่น้ำไรน์ แต่พ่ายแพ้กองทัพโรมันที่เมืองชาลองส์ (Chalons) ประเทศฝรั่งเศสใน ค.ศ. 451 กองทัพฮันจึงถอยทัพกลับเอเชีย บางส่วนตกค้างอยู่ในยุโรปและแต่งงานกับพวกพื้นเมืองยุโรป

ภาพแผนที่การรุกรานของพวกอนารยชนในศตวรรษที่ 5 และ 6

**Barbarian Kingdoms
at the
End of the 5th Century**

ภาพแผนที่อาณาจักรของพวกอนารยชนในปลายศตวรรษที่ 5

3.2 พวกกอท¹

พวกกอท (Goths) เป็นอนารยชนเผ่าใหญ่ที่สุด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.2.1 *พวกวิสิกอทหรือกอทตะวันตก (Visigoths หรือ West Goths)* ถูกพวกฮั่นบีบคั้นมาก ได้ขอเข้ามาพึ่งใบบุญและขออนุญาตจักรพรรดิวาเลนส์ (Emperor Valens) แห่งกรุงคอนสแตนติโนเปิล ข้ามแม่น้ำดานูบเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนของจักรวรรดิโรมันใน ค.ศ. 376 ปัจจุบันคือประเทศบัลแกเรีย ต่อมาใน ค.ศ. 378 พวกวิสิกอทได้ปลงพระชนม์จักรพรรดิวาเลนส์ ในการรบที่เมืองอาเดรียโนเปิล (Adrianople) ด้วยเหตุนี้พวกวิสิกอทจึงสามารถเข้าไปตั้งมั่นอยู่ในจักรวรรดิโรมันตะวันออกได้มากขึ้น แต่ไม่สามารถโจมตีกรุงคอนสแตนติโนเปิลได้ ผู้นำที่มีความสามารถของพวกวิสิกอท คือ อลาริก (Alaric) ได้ยกทัพเข้ามาในคาบสมุทรบอลข่าน โจมตีกรีซ เดินทัพเข้าไปทางเหนือของทะเลอาเดรียติก ไปยังดินแดนอิตาลีและโจมตีกรุงโรม ได้เป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 410 ต่อมาได้ยกทัพไปทางเหนือของเทือกเขาแอลป์เข้าสู่แคว้นไกลครอบครองแคว้นอควิตาน ปัจจุบันคือประเทศฝรั่งเศส แต่ไม่มีความประสงค์ที่จะยึดครองจักรวรรดิโรมัน ต่อมาในศตวรรษที่ 6 พวกวิสิกอทได้เดินทางผ่านแคว้นกอลลงมาทางใต้ ผ่านเทือกเขาพีเรนีส เข้าสู่คาบสมุทรไอบีเรีย และจัดตั้งอาณาจักรสเปนขึ้นมีเมืองโทเลโด (Toledo) เป็นเมืองหลวง ในระหว่าง ค.ศ. 415 ถึง ค.ศ. 711 พวกวิสิกอทพ่ายแพ้แก่พวกซาราเซ็น (Saracens) ที่มาจากแอฟริกาภาคเหนือ

ใน ค.ศ. 476 เป็นปีที่สำคัญมากสำหรับจักรวรรดิโรมันตะวันตก เพราะหัวหน้าพวกวิสิกอทคือ โอดัวเซอร์ (Odoacer) เข้ายึดครองกรุงโรม ประกาศขับจักรพรรดิโรมิวลุส ออگุสตุลลุส (Romulus Augustulus) จักรพรรดิแห่งจักรวรรดิโรมันตะวันตกออกจากราชบัลลังก์ แล้ว โอดัวเซอร์ประกาศตนเป็นประมุขของโรมันแทน นับได้ว่า ค.ศ. 476 เป็นปีที่สิ้นสุดจักรวรรดิโรมันตะวันตก และเป็นจุดเริ่มต้นยุโรปกยุคกลางที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของพวกอนารยชนเยอรมันสาขาต่าง ๆ ปกครองดินแดนที่เคยเป็นของจักรวรรดิโรมันตะวันตกมาก่อน

3.2.2 *พวกออสโตกอทหรือกอทตะวันออก (Ostro Goths หรือ East Goths)* มีผู้นำที่สามารถคือ ธีโอดอริค ผู้ยิ่งใหญ่ (Theodoric, the Great) ได้รับการศึกษาจากกรุงคอนสแตนติโนเปิล มีความชื่นชมอารยธรรมกรีก ได้ทำงานรับใช้จักรพรรดิซีโน (Emperor Zeno) แห่งกรุงคอนสแตนติโนเปิล ด้วยการยกกองทัพไปปราบโอดัวเซอร์ผู้นำคนสำคัญของพวกวิสิกอทได้

¹Norman Zacour, *An Introduction to Medieval Institutions*. (Toronto : Macmillan, 1969) P.4.

เป็นผลสำเร็จ ใน ค.ศ. 849 ซีโอดอริกประกาศตนเป็นประมุขของกรุงโรมแทนโอดัวเซอร์ และตั้งเมืองราเวนนา (Ravenna) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของอิตาลีให้เป็นเมืองหลวง ทำให้เมืองราเวนนากลายเป็นศูนย์กลางของศิลปวิทยาการด้านต่าง ๆ ซีโอดอริกได้ดำรงตำแหน่งในฐานะข้าหลวงอิตาลีของจักรพรรดิซีโน ใน ค.ศ. 383 พวกออสโตกอธนับถือศาสนาคริสต์ นิกายเอเรียนิซึม (Arianism) ซึ่งในสายตาของพวกโรมันและสันตะปาปา ถือว่าเป็นพวกนอกศาสนาและเป็นชาวต่างชาติที่มาปกครองอิตาลี ซีโอดอริกพยายามที่จะนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่จักรวรรดิโรมันอีกครั้งหนึ่งในปลายรัชกาล แต่ทำไม่สำเร็จ จากการที่ซีโอดอริกและทายาทได้แต่งงานกับเจ้าหญิงของพวกอนารยชนกลุ่มอื่น ๆ ทำให้ซีโอดอริกมีพันธมิตรเพิ่มมากขึ้นและมีกำลังเข้มแข็ง จึงมีปฏิกริยากระด้างกระเดื่องต่อจักรพรรดิโรมันตะวันออก ในที่สุด ค.ศ. 526 ซีโอดอริกถูกจักรพรรดิจัสติเนียนแห่งอาณาจักรโรมันตะวันออกปราบได้สำเร็จ ยึดคาบสมุทรอิตาลีกลับคืนไปเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิโรมันตะวันออก¹

3.3 พวกแวนดัล

พวกแวนดัล (Vandals) มีอำนาจมากเช่นเดียวกับพวกวิสิกอธ ตั้งหลักแหล่งเดิมบริเวณแคว้นไซลีเชียทางตะวันตกของแม่น้ำไรน์ ได้เดินทางมาสู่แคว้นกอลและคาบสมุทรไอบีเรีย ใน ค.ศ. 411 พวกแวนดัลได้ข้ามช่องแคบยิบรอลต้า เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองแอฟริกาภาคเหนือต่อต้านพวกโรมัน ในที่สุด ค.ศ. 429 พวกแวนดัลภายใต้การนำของสติลิโค (Stilicho) ซึ่งเคยเป็นทหารในกองทัพโรมัน ถือโอกาสตีแอฟริกาภาคเหนือมาเป็นของตน ปัจจุบันได้แก่ประเทศโมร็อกโค แอลจีเรีย และตูนิเซีย ตั้งเมืองหลวงขึ้นที่เมืองคาร์เทจ (Carthage) ซึ่งเป็นเมืองสำคัญสมัยโบราณใน ค.ศ. 435 จักรพรรดิโรมันยอมรับอำนาจของพวกแวนดัลในแอฟริกาภาคเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารสำคัญของจักรวรรดิโรมันตะวันออก

ผู้นำที่มีความสามารถอีกคนหนึ่งของพวกแวนดัลคือ เกเซरिक (Gaiseric) ได้จัดกองทัพเรือโจมตีเกาะซิซิลี และสามารถตีกรุงโรมได้ใน ค.ศ. 455 ทำการปล้นสะดมและเผาผลาญบ้านเรือนของชาวโรมันได้รับความเสียหายอย่างมาก ใน ค.ศ. 477 เกเซरिक เสียชีวิต อาณาจักรของพวกแวนดัลอ่อนแอลงเป็นลำดับ พวกแวนดัลขาดการอะลุ่มอล่วยกับชาวพื้นเมืองโรมัน เมื่อตั้งอาณาจักรเป็นปีกแผ่นมีอำนาจแล้ว พวกแวนดัลได้พากันหลงใหลกับชีวิตอันหรูหรา ฟุ่มเฟือย ทำให้ความเป็นนักรบอ่อนแอลง ในที่สุดเมื่อศตวรรษที่ 8 อาณาจักรแวนดัลก็สูญเสียดินแดนให้แก่พวกมัวร์ (Moors)

¹Zacour, p. 5

3.4 พวกแฟรงค์

พวกแฟรงค์ (Franks) เดิมอาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำไรน์ ในกลางศตวรรษที่ 4 ได้รับอนุญาตจากจักรพรรดิจูเลียน (Julian, the Apostate) ให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทางพรมแดนตอนเหนือของแคว้นฟรานเคอส์ ในศตวรรษที่ 5 เมื่ออำนาจของพวกโรมันเสื่อมลงพวกแฟรงค์เริ่มเคลื่อนไหวอพยพลงมาทางใต้เพื่อตั้งถิ่นฐาน ไม่ใช่เพื่อรุกราน ผู้นำที่สำคัญคือเมโรวี (Merovee) ได้ขับไล่พวกฮันที่เข้ามารุกรานจักรวรรดิโรมัน ใน ค.ศ. 451 เมโรวีได้รวบรวมพวกแฟรงค์ต่อสู้และเอาชนะพวกฮันได้ที่เมืองชาลองส์ (Chalons) ได้สถาปนาราชวงศ์เมโรวิงเจียน (Merovingian) ก่อตั้งอาณาจักรแฟรงค์ขึ้นบริเวณแคว้นกอล นับว่าพวกแฟรงค์เป็นอนารยชนเยอรมันที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในยุโรปยุคกลาง เพราะตั้งอาณาจักรแฟรงค์ในยุโรปตะวันตกให้เป็นปึกแผ่นได้หลังจากจักรวรรดิโรมันตะวันตกเสื่อมไป

3.5 พวกลอมบาร์ด¹

พวกลอมบาร์ด (Lombards) เป็นพวกอนารยชนเยอรมันที่มีความเจริญน้อยที่สุดและมาปรากฏตัวในดินแดนโรมันช้ากว่าพวกอนารยชนอื่น ๆ อาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ที่ทำให้พวกลอมบาร์ดสามารถดำรงตนอยู่ได้นาน ถิ่นฐานเดิมของพวกลอมบาร์ดอยู่บริเวณตอนใต้ของลุ่มแม่น้ำเอลบี ในปลายศตวรรษที่ 5 พวกลอมบาร์ดเริ่มมาปรากฏตัวบริเวณลุ่มแม่น้ำดานูบต่อมาใน ค.ศ. 568 ได้เข้ามารุกรานภาคเหนือของอิตาลี ซึ่งขณะนั้นจักรพรรดิจัสติเนียนสิ้นพระชนม์แล้ว ทำให้พวกลอมบาร์ดรุกเข้าไปในอิตาลีได้ง่าย พวกลอมบาร์ดยึดครองดินแดนที่ราบลุ่มแม่น้ำโป (Po River) ทางตอนเหนือของอิตาลี ซึ่งต่อมาเรียกว่า “แคว้นลอมบาร์ด” พวกลอมบาร์ดได้ขยายอิทธิพลไปทางตอนใต้ของคาบสมุทรอิตาลี ยึดดินแดนของพวกออสโตกอทที่มีอิทธิพลอยู่ก่อนในคาบสมุทรอิตาลีได้หลายแห่ง แต่อำนาจของพวกออสโตกอทที่ศูนย์กลางราเวนนายังคงมีอยู่ ดังนั้นคาบสมุทรอิตาลีจึงถูกแบ่งดินแดนออกเป็น 2 ส่วน ภายใต้อิทธิพลของพวกลอมบาร์ดและพวกออสโตกอทซึ่งทำการสู้รบกันอยู่เสมอ ทำให้สันตะปาปาที่กรุงโรมซึ่งอยู่ในสังกัดของจักรวรรดิโรมันตะวันออกมีอำนาจมากขึ้น จนเป็นอำนาจที่ 3 ในคาบสมุทรอิตาลี สันตะปาปามีอิทธิพลมากขึ้น เพราะต้องช่วยเหลือพึ่งตัวเองในการสู้รบต่อต้านพวกลอมบาร์ด โดยที่ผู้นำของพวกออสโตกอทซึ่งถือว่าเป็นข้าหลวงของจักรพรรดิโรมันตะวันออกไม่สามารถจะช่วยเหลืออะไรได้ ดังนั้นสันตะปาปาจึงต้องช่วยเหลือตนเองโดยไม่ต้องรอพึ่งคำสั่งจากข้าหลวงโรมัน เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้สันตะปาปามีความสำคัญมากขึ้น จนได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำทางวิญญาณ และเริ่มมีบทบาท

¹Thompson, p.106.

สำคัญเหนืออาณาจักรซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นผู้มีอิทธิพลยิ่งใหญ่ที่สุดในยุโรปยุคกลาง ส่วนพวก ลอมบาร์ดในศตวรรษที่ 8 ได้ปะปนกับชาวพื้นเมืองอิตาลี พยายามใช้ภาษาละตินเป็นภาษาพูด แต่ภาษาลอมบาร์ดเดิมนั้นก็ยังคงมีอิทธิพลอยู่ พวกลอมบาร์ดมีอิทธิพลอยู่ในแหลมอิตาลีจนถึงศตวรรษ ที่ 11

3.6 พวกแองเกิล พวกแซกซอน และพวกจุตส์

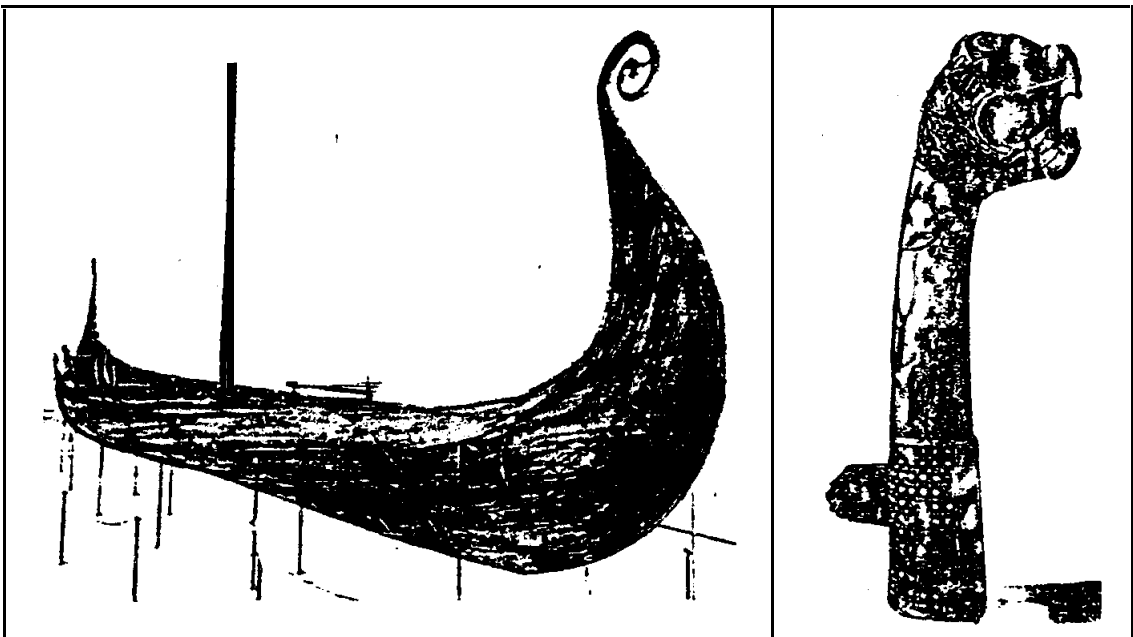
พวกแองเกิล พวกแซกซอน และพวกจุตส์ (Angles, Saxons and Jutes)¹ มีถิ่นฐานเดิม อยู่บริเวณทะเลเหนือแถบคาบสมุทรสแกนดิเนเวีย ได้เดินทางจากทะเลเหนือเข้ามาอยู่ทางภาคใต้ ปัจจุบันได้แก่ เดนมาร์ก ฟรานเคอส์ และภาคเหนือของเยอรมัน ในต้นศตวรรษที่ 5 พวกแองเกิล แซกซอน และจุตส์ ได้เดินทางเรือเข้าไปรุกรานเกาะบริตัน ซึ่งมีพวกพื้นเมืองเดิมอาศัยอยู่ ได้แก่ พวกบริตัน (Britons) ซึ่งเป็นพวกรักสงบ มีความเจริญถึงขั้นประกอบอาชีพเกษตรกรรม และ พวกเคลท์ (Celts) จึงต้องถอยร่นไปอยู่ทางเหนือและทางตะวันตกของตัวเกาะ มีอำนาจอยู่บริเวณ สกอตแลนด์ (Scotland) และแคว้นเวลส์ (Wales) พวกแองเกิล แซกซอน และจุตส์ ได้ตั้งหลักแหล่ง มั่นคงเป็นเมืองสำคัญ 7 เมือง คือ เมืองอีสแองเกลีย (East Anglia) เมืองเมอร์เซีย (Mercia) และ เมืองนอร์ทธัมเบีย (North Thumbria) ซึ่งเป็นเมืองของพวกแองเกิล เมืองแอสเซส (Essex) เมือง เวสเซส (Wessex) และเมืองซัสเซส (Sussex) เป็นเมืองของพวกแซกซอน ส่วนเมืองเคนท์ (Kent) เป็นเมืองของพวกจุตส์ เมืองทั้ง 7 เมืองเรียกว่า เฮปทาร์ชี (Heptarchy) พวกอนารยชนทั้ง 3 เผ่า ได้เข้าครอบครองบริเวณภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะอังกฤษ บริเวณนี้จึงได้ชื่อว่า แองเกิลแลนด์ หรืออิงค์แลนด์ (Angle Land หรือ England) ตามชื่อของพวกแองเกิล ซึ่งมีจำนวนมากกว่าพวกอื่น ๆ

ในศตวรรษที่ 5 พวกมิชชันนารีเดินทางจากแคว้นกอล มาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ให้แก่พวก อนารยชนเหล่านี้ ในศตวรรษที่ 9 พวกไวกิง (Vikings) หรือพวกชาวเหนือ (Northmen) เข้ามา รุกรานเกาะอังกฤษ ทำให้เมืองต่าง ๆ ในเกาะอังกฤษตกอยู่ภายใต้การปกครองของพวกเดนส์ (Danes) ยกเว้นเมืองเวสเซก (Wessex) ที่พระเจ้าอัลเฟรด (Alfred) สามารถป้องกันไว้ได้ ใน ค.ศ. 886 พระเจ้าอัลเฟรดสามารถยึดครองเมืองลอนดอนได้ ทำให้พระเจ้าอัลเฟรดได้รับการยกย่องและ ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นกษัตริย์ของอังกฤษ การรบกับพวกเดนส์สิ้นสุดลงด้วยสนธิสัญญาสันติภาพ เวดมอร์ หรือกูทรัม (Treaty of Wedmore หรือ Treaty of Guthrum) ทำให้อังกฤษถูกแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ พวกเดนส์ได้ครอบครองดินแดนทางเหนือและทางตะวันออก ส่วนพวกแองเกิล-แซกซอน ได้เข้าครอบครองดินแดนทางใต้และทางตะวันตก พระเจ้าอัลเฟรดทรงได้ชื่อว่าเป็นวีรบุรุษที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์อังกฤษ มีผลงานสร้างสรรค์ทางการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและ ศาสนา ทำให้เกิดการผสมกันระหว่างวัฒนธรรมแองเกิล-แซกซอน และเดนิช

¹Thompson, P 97

3.7 พวกชาวเหนือ

พวกชาวเหนือ (Northmen or Norsemen or Norwegians) มีชื่อเรียกหลายชื่อ บางครั้งก็เรียกว่า พวกไวกิง (Vikings) ซึ่งแปลว่าเจ้าทะเล (King of Sea) เพราะมีความชำนาญ ในการเดินเรือมาก พวกชาวเหนือมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณคาบสมุทรสแกนดิเนเวีย คาบสมุทร จัตแลนด์ในบริเวณทะเลเหนือ และอพยพลงมาจากทางใต้ โจมตีอาณาจักรแฟรงค์ ในศตวรรษที่ 9 พวกชาวเหนือปล้นสะดมเมืองท่าสำคัญ ๆ ตามชายฝั่งทะเลของอาณาจักรแฟรงค์ภาคตะวันตก และแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ใน ค.ศ. 911 พวกชาวเหนือได้มาตั้งมั่นอยู่ที่แคว้นนอร์มันดีของ ฝรั่งเศส ในที่สุดกษัตริย์ฝรั่งเศสพยายามประนีประนอมเกลี้ยกล่อมให้ผู้นำชาวเหนือ คือ รัลโล (Rollo) ยอมรับตำแหน่งวัลซาลของกษัตริย์ฝรั่งเศส และหันมานับถือศาสนาคริสต์ พวกชาวเหนือ ได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มที่เรียนรู้วัฒนธรรมของพวกแฟรงค์ได้อย่างรวดเร็ว จนทำให้แคว้นนอร์มันดี กลายเป็นแหล่งวัฒนธรรมสำคัญของยุโรป

ภาพเรือไวกิง

3.8 พวกเบอร์กันเดียน และพวกอเลมานิ

พวกเบอร์กันเดียน (Burgandians) และพวกอเลมานิ (Alemanni)¹ ไม่ค่อยมีบทบาท มากนัก ตั้งหลักบริเวณลุ่มแม่น้ำไรน์ ต่อมาในศตวรรษที่ 5 เข้ามาตั้งหลักแหล่งทางตอนใต้ ของแคว้นกอล และถูกอนารยชนกลุ่มอื่น ๆ โจมตีอยู่เสมอ ในที่สุด ค.ศ. 613 ได้ถูกรวมเข้ากับ อาณาจักรแฟรงค์

¹Thompson, p. 80 และ p. 98

3.9 พวกอะวาร

พวกอะวาร (Avars) มีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณที่ราบรัสเซีย เป็นพวกเลี้ยงสัตว์เร่ร่อนไปตามที่ต่าง ๆ มีชีวิตอยู่บนหลังม้า มากกว่าจะตั้งถิ่นฐานถาวร ต่อมาถูกพวกฮันรุกราน จึงได้อพยพเข้ามาสู่ยุโรปในศตวรรษที่ 6 เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณคาบสมุทรบอลข่าน ซึ่งต่อมากลายเป็นอาณาจักรพวกสลาฟ

3.10 พวกแมกยาร์

พวกแมกยาร์ (Magyars) เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำดานูบ และเข้ามายุโรปในศตวรรษที่ 9 พวกนี้เป็นบรรพบุรุษของพวกฮังการี (Hungarians) ในปัจจุบัน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

ให้นักศึกษาทำแผนที่ที่ตั้งถิ่นฐานดั้งเดิม และเส้นทางอพยพของพวกอนารยชนเข้ามาในดินแดนโรมัน

สรุป

พวกอนารยชนเยอรมันกลุ่มต่าง ๆ เคลื่อนไหวและย้ายถิ่นฐานเข้าไปในดินแดนของจักรวรรดิโรมันตะวันตก และมีผลต่อการขยายการปกครองของพวกโรมัน ไปยังยุโรปภาคกลางด้วย

ทัศนคติของพวกโรมันที่มีต่อการเข้ามาของพวกอนารยชน กล่าวโดยทั่วไป คือชาวโรมันไม่พอใจ ถูกพวกอื่นและพวกอนารยชนเยอรมันว่าเป็นพวกป่าเถื่อน ที่ไม่สามารถพูดภาษาละตินได้ มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ด้อยกว่าพวกโรมัน อ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ มีความโหดร้ายทารุณ แต่อย่างไรก็ตามชาวโรมันอาจจะให้การสนับสนุนพวกอนารยชนเยอรมันอยู่บ้างในระยะแรก เพราะในปลายจักรวรรดิโรมันตะวันตก ชาวโรมันถูกเรียกเก็บภาษีสูงมาก จึงคิดว่าถ้าให้พวกเยอรมันเข้ามา พวกตนอาจจะไม่ต้องเสียภาษีก็ได้

ส่วนสันตะปาปาและศาสนจักร ก็มีความยินดีอย่างลับ ๆ ที่มีพวกเยอรมันเข้ามาทำลายอำนาจของจักรวรรดิโรมันตะวันตก เพราะศาสนจักรจะได้มีอิสระทางการเมือง แต่ในทัศนะทางศาสนา สันตะปาปาพอใจจักรวรรดิโรมันตะวันตกที่เป็นคาทอลิก มากกว่าอนารยชนเยอรมันที่เป็นพวกนอกศาสนา

การประเมินผลท้ายบทที่ 1

1. จงอธิบายความหมาย (meaning) และความสำคัญ (significant) ของคำต่อไปนี้ มาให้เข้าใจชัดเจน
 - 1.1 Mayfield
 - 1.2 Mergengabe
 - 1.3 Woden
 - 1.4 Ordeal
 - 1.5 Romulus Augustulus
 - 1.6 Alaric
 - 1.7 Treaty of Wedmore
 - 1.8 Lombards
 - 1.9 Angle Land
 - 1.10 King of sea
- 2 . จงวิเคราะห์บทบาท และความสำคัญของพวกอนารยชนที่มีต่อชาวยุโรปยุคกลาง ในด้านการเมือง การปกครอง กฎหมาย การศาล เศรษฐกิจ สังคม และความเชื่อมาให้เข้าใจ